

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ ЯК РЕСУРСУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ
04 квітня 2025 року**

ОДЕСА

УДК: 159.953:37.015.3:005.963

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління.

Соловейчук Олена Максимівна – фахівець Південноукраїнського центру професійного розвитку керівників та фахівців соціономічної сфери.

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №14 від 24 квітня 2025 р.)*

Рецензенти:

Ольга ЗБАРСЬКА (Olga Zbarskaya) - доктор наук, експерт у галузі креативного потенціалу людини, член академії ACSW, член The Textbook & Academic Authors Association, засновник та президент компанії «OZCREDO», автор книг та підручників.

Осіпова Тетяна Юріївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки Університету Ушинського

Розвиток креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості: психолого-педагогічні аспекти: збірник матеріалів всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю. Одеса : Університет Ушинського, 2025. 511 с.

До збірника увійшли матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю, присвяченої різним психолого-педагогічним аспектам інноваційного потенціалу особистості, сучасним методам та формам організації освітнього процесу у закладах освіти різного рівня, розвитку креативного мислення під час підготовки здобувачів у закладах освіти.

Науковці висвітлюють питання щодо сучасних форм і методів розвитку креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

© Університет Ушинського

Список використаних джерел:

1. Боковець О.І. Соціально-психологічні умови розвитку інноваційного потенціалу студентів закладу вищої технічної освіти : дис. ... д-ра філософії : 053 – психологія / Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Київ, 2021. 294 с.
2. Бондар Ю.В. Формування творчих умінь в учнів початкової школи з використанням інтерактивних технологій : дис. ... наук. ступеня д-ра філософії : 01 : 013 / Тернопільський нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. Тернопіль, 2022. 542 с.
3. Дідик Н.М., Руденок А.І., Логвіна О.А. Креативність у професійному становленні: розвиток та підтримка творчих потенціалів майбутніх фахівців. *Слобожанський науковий вісник. Серія : Психологія*. №1(2024). 2024. С. 38-42. URL: <https://journals.spu.sumy.ua/index.php/psy/article/view/311>
4. Дущенко О.С. Формування готовності майбутнього вчителя інформатики до застосування інтернет-технологій у професійній діяльності : дис. канд. пед. наук : 13.00.04 / Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського. Одеса, 2019. 296 с.
5. Психологія творчості : навчальний посібник / М.О. Сова, С.О. Деніжна, І.О. Петухова. Ірпінь : Державний податковий університет, 2022. 392 с.
6. Яланська С.П. Психологія творчості : навч. посіб. 2-е вид. випр., допов. Полтава : Видавництво «Сімон», 2018. 182 с.

ДЬОМІНА Тетяна Олександрівна

ФОРМУВАННЯ НАУКОВОЇ ТВОРЧОСТІ У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ З БІОМЕДИЧНОЇ ІНЖАНЕРІЇ

Однією з головних задач підготовки здобувачів вищої освіти зі спеціальності «Біомедична інженерія» є забезпечення переведення науки в реальне застосування на практиці в клініках, що вимагає узгодження міждисциплінарного співробітництва, яке об'єднує навчальні дисципліни в робочі програми для сприяння обміну знаннями, досвідом та навичками з практикуючими лікарями. У контексті даного процесу трансформаційного переходу від набуття канонічних знань до їх застосування на практиці при високоентропійному різноманітті життя, лежить феномен креативності, що визначається як кластер навичок, необхідних для створення ідей, які є одночасно оригінальними та цінними [1].

Креативність, як правило, визнається об'ємом набутих знань і навичок під час підготовки, яка потребує цілісного підходу, вдосконалення та зосередженого аналізу, проте, навіть визначення креативності ускладнене, не кажучи про неможливість його кількісного оцінювання [2]. Однак, незважаючи на вказане, креативність є необхідною навичкою для здобувачів і, при плануванні майбутніх

освітніх трендів, програма OECD пропонує використовувати її саме як освітній фокус [3].

З іншого боку, креативність є показником розвитку студентів, ключовим результатом навчання основного бізнесу освіти, що формує мету багатьох освітніх програм по всьому світу [4]. У цьому напрямку, при плануванні навчання біомедичної спеціальності все частіше виникає потреба у поєднанні біомедичних наук та інформаційних технологій. Більш того, існує певний взаємозв'язок і з гуманітарними науками, що сприяє набуттю певних навичок двадцять першого століття, появі крос-культурної комунікативної компетентності, закладає ґрунт для генерації ідей, які є одночасно оригінальними та цінними. Хоча включення гуманітарних наук до робочих програм біомедичних спеціальностей не підвищує знання студентів у фаховій галузі, але воно покращує сприйняття критичного спостереження та їх емпатичної природи [5]. Крім того, таке поєднання може запропонувати і студентам, і викладачам переваги, що виходять за рамки дидактики, і спонукати здобувачів вищої освіти розуміти концепції поза підручником [6]. Для опанування концепції креативності, студентам та викладачам необхідно мати можливості явно розкрити та розвинути творчі здібності. Усвідомити зростання цінності творчості, застосовувати, наприклад, когнітивну категорією таксономії Блума, в якій поняття «створювати» замінило поняття «оцінювати» на певній вершині когнітивної навички в когнітивній області [7].

Невід'ємною частиною системи навчальної програми є системна теорія біомедицини, яка має допомогти розвивати цілісний та систематичний стиль мислення [8]. Важливими компонентами креативності у біомедичній науці є пізнання та навички. Світовий досвід показує [9, 10, 11], що менш ніж третина студентів при формуванні власної освітньої траєкторії обирають навчальні дисципліни, що спеціалізуються на науково-дослідній підготовці або курс інформаційних технологій фахового спрямування, які формують критично важливі навички для наукових досліджень. З іншого боку, студенти знайомі з навчальними курсами, що спеціалізуються на методології дослідження, такими як соціологія, епідеміологія та статистика, що є обов'язковими у програмі бакалаврату та магістратури. Крім того, з точки зору вибору навчальних дисциплін, більшість здобувачів вищої школи вважає за необхідне включити курси інформаційних технологій до навчальних програм, це базується на впевненості, що навчальні дисципліни, пов'язані з інформатикою, штучним інтелектом та кібербезпекою, сприятимуть прогресивним інноваціям [12]. Впевненість студентської спільноти про наповненість навчальних програм, які, інтегровані з біоінформатикою, статистикою, епідеміологією, пошуком інформації, проектуванням досліджень та написанням статей допоможуть розвинути інноваційні здібності. В останні роки область біомедичних досліджень вступила в нову фазу «великих даних», і студентам необхідно мати

міцні знання основ біоінформатики та вміти використовувати методи програмного забезпечення для обробки великих біомедичних даних [13].

Бурхливе зростання та впровадження технологій штучного інтелекту (ШІ), які фокусуються на створенні алгоритмів та програмного забезпечення, що імітують людське мислення та прийняття рішень сприяють розвитку креативності здобувачів вищої освіти [14]. Сам ШІ може впливати на процес навчання студентів трьома способами: пряме навчання (передача знань студенту, ШІ грає роль викладача); підтримка навчання (ШІ грає допоміжну роль і співпрацює зі студентами в процесі їх навчання) і розширення прав та можливостей учня (кілька студентів можуть співпрацювати для вирішення складної проблеми на основі ШІ). Більш того, інтеграція інструментів ШІ у навчання може покращити знання студентів, розвиток навичок та розуміння складних біо-медичних концепцій. Підтеми використання ШІ можуть включати чат-боти, інтелектуальні системи навчання, віртуальних пацієнтів, гейміфікацію та адаптивні системи навчання [15].

Творчість не є вродженою рисою, вона піддається управлінню, творчості можна навчитися. На всі три компоненти творчої поведінки: на експертизу в предметній галузі, навички творчого мислення та мотивацію, можна впливати [16]. Ймовірно, це одна з причин, чому майже половина студентів вважає [17], що інноваціям сприяють поточне середовище та система наукових досліджень, а поточна система навчання випускників кваліфікована для розвитку інноваційної спроможності. Режим навчання для формування студентської науково-дослідної групи на основі науково-дослідних проєктів включає пошук і читання літератури, навчання навичкам, навчання науково-дослідним інноваційним ідеям, написання дисертацій тощо.

Креативність є показником розвитку здобувачів вищої освіти та ключовим результатом навчання основного бізнесу освіти. Тому гуманізація навчального процесу та збагачення навчальних програм методами створення та покращення креативності, особливо для таких навчальних дисциплін, як системна біомедицина та інформаційні технології є конче необхідним. Як розвиток творчості в ранньому шкільному житті може стимулювати креативність, так раннє знайомство з науково-дослідною роботою в освітньому процесі сприятиме інноваційному мисленню, подоланню рамки посередності, підтримці світового авангардного наукового прогресу.

Список використаних джерел:

1. Sternberg R. J. What is the common thread of creativity? Its dialectical relation to intelligence and wisdom. *Am Psychol* // *Am Psychol*, 2001. Apr. № 56(4):360. URL: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/11330237/>
2. Jenkins T., Brilliantio J., *The Creative Process: Why It Matters*, 2021. URL: https://brilliantio.com/why-creative-process-matters/?utm_campaign=the-creative-process-why-it-matters&utm_medium=social_link&utm_source=missingletter-facebook

3. The OECD Learning Compass 2030: OECD. URL: <https://www.oecd.org/en/data/tools/oecd-learning-compass-2030.html>
4. Shadiev R., Yi S. P., Dang C. W., Sintawati W. Facilitating students' Creativity, Innovation, and Entrepreneurship in a Telecollaborative Project // *Front Psychol*, 2022; 13.
5. Collett T. J., McLachlan J. C. Does 'doing art' inform students' learning of anatomy? // *Med Educ*, 2005. May; 39(5):521.
6. Platt K. M., Salmerón K. E., Hatcher A. R., The Art of Anatomy: Engaging Student Creativity in Undergraduate Anatomy Courses // *Journal of the Human Anatomy and Physiology Society*. Volume 25, Issue 3. Winter 2021. P. 64-74. URL: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1338046.pdf>
7. Lazarus L., Govender N., Louw G., Barnes C. Valuing Creativity in Biomedical Science Education: A Reflective Narrative September // *Graphic Medicine, Humanizing Healthcare and Novel Approaches in Anatomical Education*, 2023. P.85- 108
8. Rogers J., Juliao T. R. Innovation and Creativity in Education Curricula for the Medical Home // *Fam Med*, 2011; 43: 693 – 5.
9. Shu Y., Ho S. J., Huang T. C. The development of a sustainability-oriented Creativity, Innovation, and Entrepreneurship Education Framework: a perspective study // *Front Psychol*, 2020; 11.
10. Liu F., Qu S., Fan Y., Chen F., He B. Scientific creativity and innovation ability and its determinants among medical postgraduate students in Fujian province of China: a cross sectional study // *BMC Medical Education*, 2023. Volume 23, Article number: 444. URL: <https://bmcmededuc.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12909-023-04408-9>
11. Charlton R. Innovations in medical education // *Med Educ*, 2000; 34: 77.
12. Lin L., Shadiev R., Hwang W. Y., Shen S. S. From knowledge and skills to digital works: an application of design thinking in the information technology course // *Think Skills Creat*, 2020; 36.
13. Glushkov S. V., Malashenko Y. I. *Mod Inform Technol Med Educ Indo Am J Pharm Sci*. 2018; 59297 – 9299.
14. Гуржій А., Бахмат Н. Карташова Л., Зайчук В. Розвиток креативності здобувачів освіти засобами генеративного штучного інтелекту // *Нові технології навчання*, 2024. № 98. С. 42-49. URL: <http://www.journal.org.ua/index.php/ntn/article/view/395>
15. Narayanan S., Ramakrishnan R., Durairaj E., Das A. Artificial Intelligence Revolutionizing the Field of Medical Education // *Cureus*, 2023. Nov 28; 15(11): e49604. URL: <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC10755136/>
16. ten Haven A., Pragt E., van Luijk S. J., Dolmans D. Creativity: a viable and valuable competency in medicine? A qualitative exploratory study // *Med Teach*, 2022; 44:1158 – 64.

17. Coiado O. C. Ahmad. Introducing First-Year Medical Students to Product Innovation and Entrepreneurship // Med Sci Educ, 2020; 30: 19–20.

ДЯЧОК Дмитро Олександрович

КРЕАТИВНІСТЬ ПРИ ВИКЛАДАННІ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Анотація. У статті розглянуто актуальність розвитку креативності у процесі викладання сучасних інформаційних технологій. Проаналізовано основні методики, що сприяють формуванню творчого мислення студентів: проєктне навчання, гейміфікація, STEAM-підходи та інші. Особливу увагу приділено прикладам впровадження інноваційних педагогічних рішень у навчальну практику. Обґрунтовано доцільність використання творчих методів як ефективного засобу формування фахових та особистісних компетентностей майбутніх спеціалістів.

Ключові слова: креативність, інформаційні технології, проєктне навчання, гейміфікація, STEAM, ІТ-освіта, інноваційні методики.

Сучасний розвиток інформаційних технологій (ІТ) висуває підвищені вимоги до освіти у цій галузі. Однією з ключових компетентностей стає креативність – здатність генерувати оригінальні, нестандартні і разом з тим корисні рішення [1]. Креативне (творче) мислення визначається як компетентність продуктивно генерувати, оцінювати та вдосконалювати ідеї, що веде до створення нових ефективних рішень і прояву уяви [2]. У сфері освіти ця навичка набуває особливого значення: творчий підхід допомагає учням і студентам по-новому та особистісно значущо інтерпретувати знання, підвищує їхню мотивацію до навчання, а також високо цінується роботодавцями у подальшій професійній діяльності [3]. Визнання важливості креативності підтверджується тим, що майже всі сучасні освітні програми та стандарти включають розвиток творчого мислення як наскрізну складову, а експерти наголошують на можливості навчати креативності у межах будь-яких навчальних предметів, у тому числі й ІТ-дисциплін. Водночас, попри загальний ентузіазм щодо поєднання технологій із творчістю, дослідники відзначають відсутність єдиного підходу до практичної реалізації цього поєднання в класі. Це зумовлює актуальність пошуку ефективних методик розвитку креативності при викладанні сучасних інформаційних технологій.

Метою даного дослідження є проаналізувати роль креативності у навчанні сучасним інформаційним технологіям та визначити педагогічні підходи, що сприяють розвитку творчого мислення у здобувачів освіти під час вивчення ІТ-дисциплін. Для досягнення цієї мети розглянуто теоретичні основи поняття креативності в освітньому процесі, окреслено методики викладання, які

ДОННИКОВА Ірина Анатоліївна Креативність в контексті людинотворчої місії освіти	119
ДРАЗІНА Євдокія Володимирівна Розвиток креативності у технологічних інноваціях сфери фізичної культури та спорту	122
ДУ Цзіні Практика та дослідження розвитку творчості в образотворчому мистецтві	125
ДУБОВИЙ Захар Сулейманович Розвиток креативності через сучасні вокальні техніки: експериментальний підхід	130
ДУЩЕНКО Ольга Сергіївна Розвиток креативності як необхідна умова підготовки майбутніх учителів	134
ДЬОМІНА Тетяна Олександрівна Формування наукової творчості у здобувачів вищої освіти з біомедичної інженерії	139
ДЯЧОК Дмитро Олександрович Креативність при викладанні сучасних інформаційних технологій	143
ZAKALYK Halyna Creative Methods And Creative Approaches In The Practical Activities Of Medical Students	146
ЗДІР Дарина Русланівна STEM-проекти як засіб розвитку креативності у молодших школярів	151
ЗЕНЧЕНКО Тетяна Федорівна Комунікативна компетентність — основа конструктивної комунікації: інноваційний вимір	154
ЗОЗУЛЯК-СЛУЧИК Роксоляна Василівна Розвиток креативності майбутніх фахівців соціальної сфери в освітньому процесі ЗВО	156
ЗОРОЧКІНА Тетяна Сергіївна Роль STEM-освіти у розвитку креативності й інноваційного мислення здобувачів освіти	160
ІВАНОВА Олена Сергіївна Психологічні механізми розвитку креативності як ресурсу інноваційної діяльності	163
ІВЛІЄВА Ольга Михайлівна Реалізація креативного підходу при підготовці вчителів математики	168
ІГНАТЕНКО Сузанна Олександрівна Креативність вчителя фізичної культури у проведенні рухливих ігор	172
ІЛАСОВ Олександр Олександрович Використання ігрових методик для розвитку творчих здібностей здобувачів вищої освіти	175
ІНОЗЕМЦЕВ Сергій Анатолійович Інтеграція екологічного виховання у позашкільну освіту: ефективні методи та підходи	179
КАМЕНЧУК Тетяна Олегівна Розвиток креативного мислення на уроках безпеки життєдіяльності	181
КАРПОВА Ірина Гораційвна Теоретичні основи творчості у креативному розвитку особистості засобами соціально-виховній діяльності	184
КАСЯРУМ Сергей Олегович Розвиток креативності здобувачів вищої освіти у процесі навчання фізико-математичних дисциплін	189